

Brudd på prøveløslatelsesvilkår i perioden med møte plikt for kriminalomsorgen

Strgfl. § 44. Brudd på prøveløslatelsesvilkår i perioden med møteplikt for kriminalomsorgen

Hvis prøveløslatte forsettlig eller uaktsomt bryter vilkår fastsatt etter § 43 annet ledd, kan kriminalomsorgen pålegge den prøveløslatte å møte til samtale for å få innskjerpet vilkårene. Under samtalen skal den prøveløslatte gjøres kjent med følgene av gjentatt vilkårsbrudd. Dersom det fremstår som nødvendig for å motvirke nye brudd, skal kriminalomsorgen fastsette vilkår etter § 43 annet ledd eller nye vilkår om at den prøveløslatte skal

- a) unnlate å bruke rusmidler, bedøvelsesmidler, hormonpreparater eller andre kjemiske stoffer som ikke er lovlig foreskrevet, eller
- b) overholde bestemmelser om meldeplikt for politiet eller kriminalomsorgen i tillegg til møteplikten etter § 43 annet ledd.

Hvis den prøveløslatte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter vilkår, kan regionalt nivå bringe saken inn for tingretten med begjæring om gjeninnsettelse i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen. Bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a gis tilsvarende anvendelse på saker om gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraff etter prøveløslatelse. § 58 annet ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

Dersom prøveløslatte unnlater å møte til innskjerpingssamtale etter første ledd, kan gjennomføringen av straffen avbrytes. Det samme gjelder hvis prøveløslatte, etter at innskjerpingssamtale er gjennomført, på nytt bryter vilkår. Dersom regionalt nivå bringer saken inn for tingretten etter annet ledd, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunkt begjæringen er oversendt retten.

Hvis retten ved dom beslutter at den prøveløslatte skal gjeninnsettes for hel fullbyrding av reststraffen, kan kriminalomsorgen beslutte ny løslatelse på prøve selv om minstetidene i § 42 første ledd ikke er oppfylt for reststraffens del.

Kriminalomsorgen kan anmode politiet om å avhente prøveløslatte etter straffeprosessloven § 461 annet ledd hvis det er nødvendig for å iverksette reaksjon etter første ledd.

Endret ved lover 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938), 20 mai 2005 nr. 28 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 21 des 2005 nr. 1580), 17 des 2010 nr. 85 (ikr. 17 des 2010 iflg. res. 17 des 2010 nr. 1668), 14 juni 2013 nr. 44. Endres ved lov 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015).

Forskriften § 3-45. Brudd på prøveløslatelsesvilkår i perioden med møteplikt for kriminalomsorgen

Hvis domfelte nekter å avgi prøve for å avdekke bruk av ulovlige berusende eller bedøvende midler, skal dette regnes som brudd. Friomsorgskontoret har adgang til å gi

en muntlig advarsel hvis den domfeltes brudd ikke er alvorlig, eller det foreligger særlig formildende omstendigheter.
Endret ved forskrift 26 juni 2014 nr. 878.

44.1 Innledende bestemmelse

Formålet med å reagere på brudd er å sikre at den prøveløslatte gjennomfører straffen i tråd med vilkårene fastsatt med hjemmel i straffegjennomføringsloven § 43, forebygge ny kriminalitet og markere grensene for akseptabel opptreden under gjennomføringen av straffen. Reaksjonen skal ikke være mer inngripende enn hva som fremstår som nødvendig for å oppnå formålet.

Reaksjonen skal så langt mulig ta hensyn til at resten av straffen skal kunne gjennomføres på en hensiktsmessig måte.

44.2 Grunnvilkår for å ilegge reaksjon på brudd ved prøveløslatelse

44.2.1 Om selve bruddet (skyldkrav)

Den prøveløslatte må forsettelig eller ved grov eller simpel uaktsomhet ha brutt vilkår i straffegjennomføringsloven, eller andre bestemmelser eller pålegg gitt av kriminalomsorgen. Reaksjon på brudd kan følgelig ilegges der den prøveløslatte med vitende og vilje har brutt gjeldende vilkår. Det samme gjelder der prøveløslatte måtte eller burde forstått at han brøt slike vilkår og kan klandres for dette. Dersom bruddet antas å være utløst av åpenbare og alvorlige psykiske problemer, bør det utvises varsomhet før reaksjon på brudd ilegges. Det bør da søkes samarbeid med helsevesenet.

44.2.2 Om krav til sannsynlighet for at et brudd er begått av den prøveløslatte (bevisbyrde)

Det er i utgangspunktet tilstrekkelig for å ilegge en reaksjon at det objektivt sett foreligger alminnelig sannsynlighetsovervekt (mer enn 50 %) for at den prøveløslatte har begått et brudd som kvalifiserer til en reaksjon, slik at det mest sannsynlige hendelsesforløp legges til grunn. Hendelsesforløpet må kunne dokumenteres i konkrete, objektive omstendigheter.

44.2.3 Øvrig

Dersom det i en konkret sak er påstand mot påstand og det ikke finnes tilleggsmomenter som gjør den ene påstanden mer sannsynlig enn den andre, skal det ikke ilegges reaksjon.

Ved behov bør det vurderes bruk av andre virkemidler, eksempelvis ved å endre vilkårene. En endring krever imidlertid samtykke fra den prøveløslatte med mindre endringen fremstår nødvendig av hensyn til en sikkerhetsmessig forsvarlig gjennomføring av prøveløslatelsen, se straffegjennomføringsloven § 43, tredje ledd.

Det skal som hovedregel foreligge endelig analyseresultat fra urinprøve, utåndingsprøve eller blodprøve eller fra andre undersøkelser før reaksjon ilegges for inntak av rusmidler, bedøvelsesmidler, hormonpreparater eller andre kjemiske stoffer som ikke er lovlig foreskrevet. Reaksjon kan ilegges selv om slikt endelig analyseresultat ikke foreligger dersom tidsmessige hensyn taler for det. Det er en forutsetning at prøveløslatte åpenbart er påvirket av rusmidler, m.m. som nevnt og gir en uforbeholden tilståelse, samt at han er iaktatt av minst 2 tilsatte uavhengig av hverandre. Undersøkelse for å avdekke bruk av rusmidler kan foretas med hjemmel i straffegjennomføringsloven § 56.

44.2.4 Valg av reaksjon

Ved vurderingen av hvordan leder av friomsorgskontor bør reagere på brudd, skal hensynet til forutberegnelighet og likebehandling ivaretas ved at det legges stor vekt på gjeldende retningslinjer og praksis. Det skal i tillegg legges vekt på individuelle forhold hos den prøveløslatte, noe som medfører at brudd som objektivt sett fremstår som identiske, i enkelte tilfeller kan møtes med forskjellige reaksjoner. Forskjellen må imidlertid være saklig begrunnet.

Det skal foretas en helhetsvurdering av vilkårsbruddets objektive grovhet og prøveløslattes subjektive skyld. Det skal legges vekt på forløpet av hele straffegjennomføringen, om den prøveløslatte gjentatt har brutt vilkårene, og hvor stor del av perioden med møteplikt som er gjennomført. Det skal også tas hensyn til den prøveløslattes personlige forhold og forutsetninger, herunder den psykiske og fysiske helsetilstanden, hvilken innvirkning reaksjonen vil ha på familie og andre nærstående, og hvilken antatt preventiv virkning reaksjonen kan ha.

44.2.5 Reaksjonsformer

44.2.5.1 Advarsel

Hvis den prøveløslattes brudd ikke er alvorlig (for eksempel ved at han kun kommer litt for sent til en avtale), eller hvis det foreligger særlig formildende omstendigheter, bør leder av friomsorgskontor vurdere om det er tilstrekkelig å gi en muntlig advarsel i stedet for innskjerpingssamtale.

I forbindelse med advarselen skal prøveløslatte gjøres kjent med følgen av fortsatt uakseptabel opptreden. Advarselen skal gis på stedet, eller i ettertid av leder av friomsorgskontor. En slik advarsel er ikke et enkeltvedtak. Advarselen skal føres inn i journalen så raskt som mulig.

44.2.5.2 Innskjerpingssamtale

Første gangs vedtak om reaksjon skal ellers innebære at den prøveløslatte innkalles til en samtale for å få innskjerpet kravene. Målet med samtalen er å motvirke nye brudd.

Under samtalen skal den prøveløslatte gjøres kjent med følgene av gjentatte brudd. Den muntlige innskjerpingen skal følges opp med en skriftlig gjengivelse av innholdet i samtalen. Prøveløslatte skal gis kopi.

Hvis den prøveløslatte ikke møter til samtalen, kan leder av friomsorgskontoret avbryte gjennomføringen. Det samme gjelder dersom den prøveløslatte, etter at innskjerpingssamtale er gjennomført, på ny bryter vilkår. Avbrudd kan besluttes av leder av friomsorgskontor for en ubestemt periode. Avbrytelse innebærer at prøvetiden, perioden med møteplikt, og overholdelse av eventuelle vilkår, forlenges tilsvarende. Dersom det fremstår som nødvendig for å få gjennomført samtalen, kan leder av friomsorgskontor anmode politiet om å pågripe og fremstille den prøveløslatte, se straffegjennomføringsloven § 44 siste ledd. Hvis den prøveløslatte fortsatt ikke møter og politiet ikke får tak i ham, kan leder av friomsorgskontor fastsette vilkår etter straffegjennomføringsloven § 44 første ledd, bokstav b) om at den prøveløslatte skal overholde bestemmelser om meldeplikt for politiet eller friomsorgen, i tillegg til møteplikten.”

Etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd må det enten være holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår, før nye brudd kan medføre ytterligere konsekvenser. Møter ikke den prøveløslatte til innskjerpingssamtalen, må det derfor først fastsettes bestemmelse om meldeplikt før saken kan overføres til regionalt nivå.

Det presiseres at pålegg om å møte til innskjerpingssamtale ikke er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og derfor ikke kan påklages.

44.2.5.3 Fastsetting av vilkår

Nye vilkår kan bare fastsettes dersom det er nødvendig for å motvirke nye brudd. Vilråene som kan fastsettes følger av straffegjennomføringsloven § 43 annet ledd eller § 44 første ledd bokstav a) og b).

44.3 Avgjørelse om å bringe saken inn for retten

Dersom den prøveløslatte, etter at det er holdt innskjerpingssamtale og/eller eventuelt fastsatt vilkår, på nytt bryter kravene eller de fastsatte vilråene, kan leder av friomsorgskontor overføre saken til regionalt nivå med innstilling om at den bringes inn for retten med sikte på fullbyrding av den resterende fengselsstraffen.

Hvis direktør på regionalt nivå finner at vilråene for å fremme begjæring om fullbyrding av den resterende fengselsstraffen er oppfylt, og fullbyrding fremstår som nødvendig for å oppnå formålet som er angitt ovenfor, skal begjæring om hel eller delvis fullbyrding av den resterende fengselsstraffen fremsettes for tingretten. Straffen avbrytes fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

Direktør på regionalt nivå skal vurdere om delvis fullbyrding av den resterende fengselsstraffen er tilstrekkelig for å stanse videre brudd.

Dersom tingrettens dom går ut på delvis gjennomføring av reststraffen, kan straffen først fullbyrdes når dommen er rettskraftig, dvs. at dommen er godtatt, ankefristen er ute, eller at anke er endelig avgjort. Unntak fra dette kan gjøres såfremt domfelte ber om det etter straffeprosessloven § 453 første ledd.

Dersom den domfelte, etter at det er avsagt dom om soning av hele eller deler av reststraffen, søker om å få soningen utsatt, blir dette å anse som en søknad omsoningsutsettelse. Søknaden skal derfor behandles av påtalemyndigheten etter straffeprosessloven § 459, og ikke av kriminalomsorgen etter straffgjennomføringsloven § 35.